

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 179/2021-15

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Petra Molnára, zo sudkyne Jany Laššákovej (sudkyňa spravodajkyňa) a sudcu Ľuboša Szigetiho v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpeného Advokátskou kanceláriou JUDr. Peter Strapáč, PhD., s. r. o., 17. novembra 3215, Čadca, IČO 50 473 522, v mene ktorej koná advokát JUDr. Peter Strapáč, PhD., proti postupu Okresného súdu Žilina v konaní vedenom pod sp. zn. 30 Em 3/2020 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Skutkový stav veci a argumentácia sťažovateľa

1. Ústavnému súdu bola 18. februára 2021 doručená ústavná sťažnosť sťažovateľa vo veci namietaného porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) postupom Okresného súdu Žilina (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 30 Em 3/2020 (ďalej len „napadnuté konanie“).

2. Z obsahu ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že rozsudkom okresného súdu č. k. 9 P 277/2017 z 19. decembra 2018 (ďalej len „rozsudok o úprave styku s maloletým“) bol maloletý [REDAKOVANÉ] zverený do striedavej osobnej starostlivosti sťažovateľa a matky maloletého v týždenných intervaloch s tým, že trvalým bydliskom maloletého bude bydlisko matky maloletého. Dňa 23. apríla 2020 podal sťažovateľ na okresnom súde návrh na výkon rozhodnutia z dôvodu, že matka maloletého mu odmietala od 6. marca 2020 dobrovoľne odovzdávať dieťa do osobnej starostlivosti. Matka sa k návrhu na výkon rozhodnutia vyjadrila 22. júna 2020 a sťažovateľ svoje stanovisko k vyjadreniu matky doručil 7. júla 2020. Pretože okresný súd zostal sedem mesiacov

nečinný, podal sťažovateľ 28. januára 2021 sťažnosť predsedovi okresného súdu na prietahy v napadnutom konaní. Vyjadrením z 12. februára 2021 informoval podpredseda okresného súdu sťažovateľa, že šetrením danej veci nezistil vznik prietahov a sťažnosť považuje za neopodstatnenú a nedôvodnú.

3. Sťažovateľ v ústavnej sťažnosti nesúhlasí so záverom podpredsedu okresného súdu o nedôvodnosti sťažnosti. Podľa jeho názoru bol okresný súd od júla 2020 nečinný napriek skutočnosti, že ide o rodinnú vec, ktorá by mala byť vybavovaná prednostne. Nečinnosťou okresného súdu dochádza v podstate k upieraniu rodičovských práv sťažovateľa, a tým aj k porušeniu jeho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy.

4. V petite ústavnej sťažnosti sťažovateľ navrhol, aby ústavný súd vydal nález, ktorým vysloví porušenie jeho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy v napadnutom konaní okresného súdu, prikáže mu konať bez zbytočných prietahov, a súčasne sa domáhal aj priznania finančného zadosťučinenia v sume 2 000 eur a úhrady trov konania.

II.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

5. Podstatou ústavnej sťažnosti sťažovateľa je namietané porušenie jeho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy napadnutým postupom z dôvodu, že okresný súd mu v primeranej lehote neposkytol dostatočnú ochranu jeho rodičovských práv.

6. Ústavný súd ústavnú sťažnosť sťažovateľa predbežne prerokoval na neverejnom zasadnutí senátu ústavného súdu podľa § 56 ods. 1 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“).

7. Výkon rozhodnutia o výchove maloletých detí podľa § 370 a nasl. zákona č. 161/2015 Z. z. Civilný mimosporový poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej aj „CMP“) predstavuje nútené vymożenie povinnosti uloženej súdnym rozhodnutím. Podmienkou núteného výkonu je okrem existencie vykonateľného rozhodnutia a návrhu oprávnenej osoby, prípadne uznesenia súdu o začatí konania aj dobrovoľné nesplnenie povinnosti uloženej súdnym rozhodnutím. Po začatí vykonávacieho konania je súd povinný zistiť, či sa povinný skutočne nepodrobuje rozhodnutiu a či na to existujú ospravedlniteľné dôvody, a teda, či vydá uznesenie o nariadení výkonu rozhodnutia. Ustanovenia Civilného mimosporového poriadku upravujú jednotlivé právne nástroje, ktoré majú viesť k dobrovoľnému plneniu rozhodnutia, prípadne k podrobeniu sa rozhodnutiu,

napr. výzva na plnenie uskutočnená na pojednávaní, resp. písomná výzva (§ 379 CMP), uloženie mediácie (§ 381 CMP), uloženie pokuty (§ 382 CMP), zastavenie výplaty štátnych sociálnych dávok (§ 383 CMP), pričom tiež upravujú odňatie maloletého (§ 386 CMP) ako priamy spôsob výkonu rozhodnutia o výchove maloletých detí. Postup súdu v konaní o výkon rozhodnutia o výchove maloletých detí bude v zásade vždy odlišný, pretože je závislý od konkrétnych okolností prípadu. Taktiež je potrebné uviesť, že realizácia rozhodnutia o výchove maloletých detí bude od určitého veku dieťaťa závislá nielen od vôle rodičov, ale aj od vôle maloletého dieťaťa. V týchto prípadoch súd len vytvára, prípadne zabezpečuje vhodné predpoklady na realizáciu rozhodnutia, nemá však vo svojej moci dosiahnuť to, aby jeho pôsobenie vždy viedlo k výkonu rozhodnutia (I. ÚS 553/2016, IV. ÚS 452/2013, III. ÚS 113/2020).

8. V rámci výkonu rozhodnutia vo veciach maloletých má mať súd na zreteli najlepší záujem dieťaťa. Rešpektovanie najlepšieho záujmu dieťaťa je základnou procesnou zásadou vyjadrenou v čl. 4 CMP, v zmysle ktorého ak je účastníkom konania maloleté dieťa, koná súd v jeho najlepšom záujme, a ak je to vhodné, informuje dieťa o všetkých podstatných otázkach týkajúcich sa priebehu konania a veci samej. Všeobecný súd nemôže len mechanicky vychádzať z úpravy výkonu rodičovských práv a povinností vo vykonateľnom rozhodnutí, je povinný neustále vyhodnocovať, či nútený výkon rozhodnutia je v záujme maloletého (m. m. II. ÚS 375/2015).

9. Pri hodnotení, či okresný súd v konaní o výkon súdneho rozhodnutia o úprave styku s maloletým dieťaťom konal bez zbytočných prietáhov a či konal sústredene a efektívne, je potrebné zohľadniť uvedené špecifiká. Nemožno preto automaticky vychádzať z dĺžky konania, počtosti procesných úkonov súdu alebo z efektivity, akú jeho postup (činnosť) dosiahol.

10. S cieľom preskúmania opodstatnenosti ústavnej sťažnosti si ústavný súd vyžiadal súdny spis sp. zn. 30 Em 3/2020, pričom zistil, že po doručení návrhu sťažovateľa 23. apríla 2020, ktorým sa sťažovateľ domáhal realizácie svojho práva na styk s maloletým, okresný súd uznesením z 11. mája 2020 ustanovil maloletému kolízneho opatrovníka a vyzval matku maloletého a kolízneho opatrovníka na vyjadrenie sa k návrhu sťažovateľa. Matka maloletého vo vyjadrení doručenom 22. júna 2020 uviedla, že návrh je nedôvodný a prekvapivý, pretože sťažovateľ súhlasil s jej oznámením o dočasnom prerušení striedavej osobnej starostlivosti z dôvodu akútneho zhoršeného zdravotného stavu maloletého, ktorý „nie je bežné zdravé dieťa“ (čo je zrejmé aj zo súdneho spisu, pozn.), a aj s tým súvisiacimi obavami pred ochorením na COVID-19. Matka zároveň uviedla, že sťažovateľ sa začal s maloletým stretávať od 17. mája 2020 na základe dohody rodičov počas víkendov. Sťažovateľ v stanovisku doručenom okresnému súdu spochybnil uvádzané dôvody matky maloletého a uviedol, že najlepším variantom vo vzťahu k obidvom rodičom je striedavá osobná starostlivosť v zmysle právoplatného rozsudku o úprave styku s maloletým.

Po podaní sťažnosti sťažovateľa z 28. januára 2021 okresný súd vyzval 1. februára 2021 matku maloletého na vyjadrenie k stanovisku sťažovateľa a oznámenie, či umožňuje realizáciu striedavej osobnej starostlivosti. Vyjadrenie doručila matka maloletého 19. februára 2021, ktoré okresný súd zaslal 8. marca 2021 sťažovateľovi s možnosťou zaujatia stanoviska.

11. Ústavný súd, vychádzajúc z uvedeného chronologického prehľadu úkonov okresného súdu, konštatuje, že ten vo veci vykonával základné šetrenie, ktoré by malo umožniť prihladiť na záujem maloletého. Aj keď doterajší priebeh napadnutého konania nebol celkom bez prieťahov, nesignalizuje reálnu možnosť zbytočných prieťahov v konaní v takom rozsahu a intenzite, ktoré by si vyžadovali prijatie ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie. Okresnému súdu je možné vytknúť určitú nečinnosť v období od júla 2020 do konca januára 2021, no v okolnostiach danej veci, prihliadnuc predovšetkým na zdravotný stav maloletého (predchádzajúca hospitalizácia maloletého, prebiehajúca zmena jeho liečby), trvanie núdzového stavu a obmedzenia s ním spojené (ktoré predovšetkým na začiatku druhej vlny pandémie ochorenia na COVID-19 obmedzovali aj činnosť všeobecných súdov pri využívaní opatrení v zmysle § 370 a nasl. CMP), ako aj vzhľadom na celkovú dĺžku konania (v čase rozhodovania ústavného súdu 11 mesiacov, pozn.) a uvedený ojedinelý prieťah okresného súdu nemožno konštatovať existenciu zbytočných prieťahov v napadnutom konaní.

12. Z judikatúry ústavného súdu vyplýva, že nie každý zistený prieťah v súdnom konaní má nevyhnutne za následok porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (II. ÚS 57/01, III. ÚS 59/05, III. ÚS 372/09). Pojem „zbytočné prieťahy“ je pojem autonómny, ktorý možno vykladať a aplikovať predovšetkým materiálne. S prihliadnutím na konkrétne okolnosti sa totiž postup dotknutého súdu nemusí vyznačovať takými významnými prieťahmi, ktoré by bolo možné kvalifikovať ako zbytočné prieťahy v zmysle čl. 48 ods. 2 ústavy (napr. I. ÚS 63/00). Ojedinelá nečinnosť súdu, hoci aj v trvaní niekoľkých mesiacov, sama osebe ešte nemusí zakladať porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (napr. I. ÚS 42/01, II. ÚS 129/06, IV. ÚS 513/2020). Na kratšie obdobia nečinnosti ústavný súd spravidla prihliada vtedy, keď sa vyskytli opakovane a zároveň významným spôsobom ovplyvnili dĺžku súdneho konania (napr. I. ÚS 39/00, I. ÚS 57/01). Oneskorenie v niektorej fáze konania môže byť tolerované, ak celková dĺžka konania nemôže byť považovaná za neúmernú (rozsudok Európskeho súdu pre ľudské práva vo veci Pretto a iní proti Taliansku z 8. 12. 1983, sťažnosť č. 7984/77, bod 37).

13. V odpovedi na sťažnosť na prieťahy v napadnutom konaní podpredseda okresného súdu okrem iného uviedol, že okresný súd vykonáva úkony na zistenie skutočností potrebných pre posúdenie samotných skutočností v danej veci. Ústavný súd na základe uvedeného konštatuje, že využitie právneho prostriedku, na uplatnenie ktorého mal sťažovateľ právo podľa § 62 ods. 1 zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o súdoch“), sa v okolnostiach posudzovanej veci prejavilo ako účinný prostriedok nápravy, ktorý mal sťažovateľ k dispozícii a aj ho využil ešte pred podaním ústavnej sťažnosti ústavnému súdu.

Sťažnosť podľa čl. 127 ods. 1 ústavy aj podľa doterajšej judikatúry ústavného súdu musí smerovať proti aktuálnemu a trvajúcejmu zásahu orgánov verejnej moci do základných práv sťažovateľa. Sťažnosť na prieťahy adresovaná orgánu štátnej správy súdov zohráva významnú preventívnu

funkciu, a to ako účinný prostriedok na to, aby sa predišlo zásahu do základných práv, a v prípade, že už k zásahu došlo, aby sa v porušovaní týchto práv ďalej nepokračovalo (napr. IV. ÚS 104/03, IV. ÚS 73/05, I. ÚS 267/2019).

14. Je nesporné, že po podaní sťažnosti na prietahy v zmysle zákona o súdoch okresný súd nebol vo veci už ďalej nečinný a pokračoval v konaní vykonávaním jednotlivých procesných úkonov, zisťujúc, či existujú ospravedlniteľné dôvody, pre ktoré sa matka maloletého nemôže podrobovať rozsudku o úprave styku s maloletým. Pri hodnotení priebehu napadnutého konania nemohol ústavný súd nebrať do úvahy tiež skutočnosť, že sťažovateľ sa s maloletým, aj keď v obmedzenom režime, stretával a podieľal sa na jeho výchove. Zákonná úprava konania o výkon rozhodnutia o výchove maloletých detí predpokladá až postupné stupňovanie pôsobenia na povinného, keďže je nevyhnutné chrániť najlepší záujem dieťaťa, jeho zdravie a život, predovšetkým v pandemickej situácii, ktorá si niekedy vyžaduje aj špecifické postupy.

15. Ústavný súd pri sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy odmieta sťažnosť ako zjavne neopodstatnenú, ak celková doba konania pred súdom, ako aj postup zákonného sudcu nesignalizujú reálnu možnosť zbytočných prietahov, a tým ani porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (II. ÚS 109/03, I. ÚS 103/2016), resp. ak argumenty v sťažnosti nepreukázali v čase podania sťažnosti takú intenzitu porušenia označeného základného práva, aby bola sťažnosť prijatá na ďalšie konanie (II. ÚS 93/03, II. ÚS 177/04). K iným dôvodom, ktoré môžu zakladať záver o zjavnej neopodstatnenosti sťažnosti, nesporne patrí aj ústavnoprávny rozmer, resp. ústavnoprávna intenzita namietaných pochybení, resp. nedostatkov v činnosti alebo rozhodovaní príslušného orgánu verejnej moci, posudzovaná v kontexte s konkrétnymi okolnosťami prípadu (m. m. IV. ÚS 62/08, IV. ÚS 362/09, I. ÚS 188/2019, II. ÚS 238/2020).

16. Napriek skutočnosti, že v napadnutom konaní bol v postupe okresného súdu zistený ojedinelý prietah, doterajšia dĺžka napadnutého konania okresného súdu neprekročila hranicu ústavnoprávnej akceptovateľnosti primeranosti dĺžky konania. Zistený ojedinelý prietah v napadnutom konaní okresného súdu, aj keď je v zásade neprípustný, nedosahuje v okolnostiach danej veci takú ústavnoprávne relevantnú intenzitu, ktorá by ústavnému súdu umožňovala dospieť bez pochybností k záveru o porušení základného práva sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy. Na základe uvedených dôvodov ústavný súd odmietol ústavnú sťažnosť sťažovateľa podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

17. Pretože ústavná sťažnosť bola odmietnutá ako celok, rozhodovanie o ďalších procesných návrhoch sťažovateľa stratilo opodstatnenie, preto sa nimi ústavný súd už nezaoberal.

18. Nad rámec uvedeného ústavný súd poukazuje na skutočnosť, že vzhľadom na predmet napadnutého konania bude okresný súd povinný pristupovať k tejto veci s osobitnou starostlivosťou

počas celého konania, dbať na jeho celkovú dĺžku, realizovať jednotlivé opatrenia a úkony rýchlo, priebežne a neustále hodnotiť ich efektivitu.

Toto rozhodnutie nezakladá prekážku veci rozhodnutej v zmysle § 55 písm. a) zákona o ústavnom súde, a preto nebráni tomu, aby po splnení všetkých zákonom ustanovených náležitostí sťažovateľ v tejto veci za predpokladu, že by v ďalšom priebehu napadnutého konania dochádzalo k zbytočným priet'ahom, predložil ústavnému súdu novú ústavnú sťažnosť.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 31. marca 2021

Peter Molnár
predseda senátu